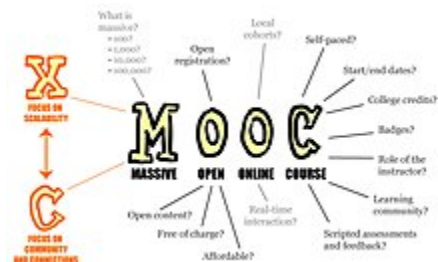

دوره آزاد انبوه برخط

دوره آزاد انبوه برخط (به انگلیسی: Massive Open Online Course) یا موک (به انگلیسی: MOOC) دوره آنلاینی است که از طریق وب به طور آزاد به شرکت‌کنندگانی نامحدود ارائه می‌شود. این دوره‌ها معمولاً مشابه دوره‌های دانشگاهی هستند. اغلب آن‌ها زمان شروع و پایان مشخصی دارند. موک‌ها علاوه بر محتوای رایج درسی نظیر ویدئوها، متون و مجموعه مسایل، فضای تعاملی به وجود می‌آورند که دانش آموزان، استادان و دستیار آموزشی در آن شرکت کنند. این دوره‌ها توانستند گروه‌های مختلفی از مردم را از بسیاری از کشورهای جهان به خود جذب کنند. دوره‌های با کیفیت که به وسیله استادان بسیاری از دانشگاه‌های مطرح دنیا تدریس می‌شد، گام مهمی را برای استفاده از فرصت‌های برابر آموزشی برداشت. تنها پیش‌نیاز شرکت در بسیاری از این دوره‌ها تنها یک دستگاه کامپیوتر و یک خط اینترنت است.

upright=۱,۳

اغلب موک‌ها در اوایل تأکید بر ویژگی‌های دسترسی آزاد داشتند. مانند صدور مجوز آزاد استفاده از محتوا، ساختار و اهداف یادگیری استفاده می‌کردند تا مروج استفاده مجدد و مونتاژ و تدوین بر اساس منابع موجود باشند. بعدها موک‌ها

شروع به استفاده از مجوزهای بسته در مورد مطالب درسی کردند در حالی که دسترسی آزاد برای افراد یادگیرنده حفظ شد. [۳][۷][۸]

بیشترین تولیدکنندگان ماک دانشگاه‌های آمریکا، کانادا، استرالیا و دانشگاه‌های اروپا هستند. ایجاد ماک‌ها به مرزهای کشورهای پیشرفته محدود نشد و تدریجاً در هند، مالزی و ایران [۴] هم ایجاد شدند.

ویدئوهای بیرونی

کورمیر دربارهٔ ماک‌ها [۵]

در یوتیوب, ۲۰۱۰ [#What is a MOOC? \(https://www.youtube.com/watch?v=eW3gMGqcZQc\)](https://www.youtube.com/watch?v=eW3gMGqcZQc) 🎬

در یوتیوب, ۲۰۱۰ [Success in a MOOC \(https://www.youtube.com/watch?v=r8avYQ5ZqM0\)](https://www.youtube.com/watch?v=r8avYQ5ZqM0) 🎬

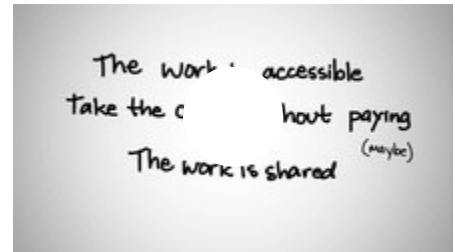
در یوتیوب, 2010 [Knowledge in a MOOC \(https://www.youtube.com/watch?v=bWKdhzSAAG0\)](https://www.youtube.com/watch?v=bWKdhzSAAG0) 🎬
From the New York Times

[Welcome to the Brave New World of MOOCs \(https://www.youtube.com/watch?v=KqQNvmQH_Y\)](https://www.youtube.com/watch?v=KqQNvmQH_Y) 🎬

در یوتیوب, ۲۰۱۳ (M)

پیشینه تاریخی

اصطلاح MOOC در ابتدا توسط جرج زیمنس و استفن داونز در سال ۲۰۰۸ مورد استفاده قرار گرفت و از آن زمان محبوبیت زیادی در ایالات متحده به وجود آورده است، به ویژه هنگامی که سباستین ترن، استاد دانشگاه استنفورد، دوره آموزشی هوشمندانه را به صورت رایگان ارائه داد (Foon Hew ,Wing Sum Cheung 2014)

What is a MOOC?, December ۲۰۱۰

این دوره‌ها از پاییز ۲۰۱۱ شروع شدند. در آن سال آقایان **پیتر نورویگ** و **سباستین تران** دو استاد **دانشگاه استنفورد** دوره‌ای را با عنوان **مقدمات هوش مصنوعی** برگزار کردند که توانست ۱۶۰ هزار دانشجو را به خود جذب کند. بعد از این تجربه موفق **نورویگ** و **تران** شرکت **Udacity** را تأسیس کردند. آقای **آندرو اینگ** که در همان زمان دوره **موفق یادگیری ماشینی** را برگزار کرده بود به همراه خانم **دافنی کولر**، هر دو از **دانشگاه استنفورد** **کورسرا** را تأسیس کردند. در مارس ۲۰۱۲ **دانشگاه ام آی تی**، **MITx** را تأسیس کرد و در بهار همان سال **دانشگاه هاروارد** به این جمع پیوست و شرکت به **Edx** تغییر نام داد. به این ترتیب شکل جدیدی از آموزش غیررسمی شروع به کار کرد و سال ۲۰۱۲ از **نظر نیویورک تایمز** سال **موک** لقب گرفت.

موک چیست؟

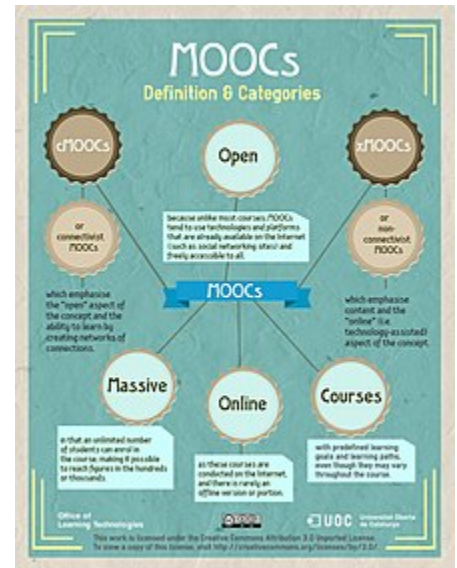
واژه **موک** (MOOC) مخفف عبارت **انگلیسی massive open online course** است که آن را در فارسی به صورت «دوره آزاد انبوه برخط» معنی کرده‌اند. **موک** برای استفاده همه افراد جامعه است. افراد به شرط وصل شدن به اینترنت می‌توانند در کلاس‌های مورد علاقه خود شرکت کنند. محدودیت زمانی برای ثبت نام وجود ندارد. دوره زمانی مشخصی برای آموزش‌ها در نظر گرفته شده‌است. هر دوره **موک** بین ۱۲ و ۱۸ هفته طول می‌کشد. افراد، امکان استفاده از استادان بهترین دانشگاه‌ها را دارند.

موک‌ها رایگان هستند؛ ولی می‌توانند حالت انتفاعی نیز داشته باشند. بزرگ‌ترین شبکه آمریکایی **موک**، **کورسرا** (<https://w.ww.coursera.org/>) میزبان دوره‌های ۱۰۰ دانشگاه سراسر دنیا است.

ویژگی‌های موک

1. **دسترس پذیری** آزاد: افراد نیازی به ثبت نام در مدرسه و مؤسسه خاصی ندارند و نیازی به پرداخت هزینه هم نیست.
2. **مقیاس پذیری**: به علت گستردگی **موک** می‌تواند تعداد نامحدودی از یادگیرندگان را دربر گیرد در صورتی که در دوره‌های سنتی تعداد محدود دانش آموز و معلم تعریف می‌شد.

انواع موک

منبع تصویر <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcRwO4j7GuEPp0hFHheqKGWZTPpGoPi1WOQF18eC> (HjIVBIDcXjoTZg)

با توجه به تصویر روبرو موکها به دو دسته تقسیم می شوند:

Cmoocs -1

که بر جنبه مفهوم باز (ثبت نام آزاد، مقرون به صرفه، رایگان، محتوای باز) و توانایی یادگیری با ایجاد شبکه ارتباطات تاکید می کند. (ارتباط محور)

Xmoocs -2 که بر محتوا و به صورت بر خط بودن تاکید دارد. (تکنولوژی محور است)

فناوری‌های مورد استفاده در موک

- گوگل درایو
- دراپ باکس
- یوتیوب
- وردپرس
- توئیتر

فناوری‌های رایگان برای ساختن موک:

- saylor foundation

- google course builder
- (peer-to-peer university (p2pu
- ALISON
- udemy

مخاطبان موک

- افراد در همه سطح علمی و زندگی
- به روز کردن اطلاعات و مهارت‌ها
- تغییر مسیر کاری
- بازنشستگان

مزایای موک

- ویدئوهای ثبت شده توسط استادان به همراه اسلایدهای [پاورپوینت](#) درس
- یادگیری داوطلبانه و اجتماعی
- آموزش برای همه از سراسر دنیا بدون توجه به محدودیت‌های مکانی و زمانی و مالی و امکان درس خواندن با دانشجویان از سراسر دنیا
- معروف شدن موسسات آموزشی و استادان
- افزایش آمار ثبت نام در دوره‌های حضوری
- افزایش فروش کتاب‌های استادان و خواندن کتاب‌ها

معایب موک

- آمار بالای ترک تحصیل
- نداشتن ارتباط رو در رو با استادان
- مسائل حق مؤلف
- اختلاف زمانی در بین کشورها

نحوه ثبت نام در موک

ثبت نام از طریق [ایمیل](#) و یک رمز می‌باشد.

نقش موک در ایجاد داده‌های آموزشی

موکها امکان آموزش به تعداد زیادی از دانشجویان را فراهم آوردند. از این طریق دسترسی به داده‌های تعداد زیادی از دانشجویان ممکن شد. از ویژگی‌هایی مثل سن، جنسیت و ملیت گرفته تا رفتاری که در محیط **برخط** از خود نشان می‌دهند. این که چه صفحاتی را می‌خوانند، چه ویدئوهایی را می‌بینند، آیا آزمون‌های مربوط به درس را انجام می‌دهند؟ دوره را تا چه هفته‌ای به‌طور مرتب دنبال می‌کنند؟ آیا در بحث‌ها مشارکت دارند؟ به این ترتیب دسترسی به داده‌هایی ایجاد شد که قبل از دوران آموزش **برخط** این داده‌ها به این شکل وجود نداشت. علاوه‌بر این، این داده‌ها در ابعاد کلان با حجم بالا و سرعت ایجاد بالا فراهم شد.

به این ترتیب بستری برای پژوهش در **آموزش الکترونیکی** شکل گرفت که تا پیش از این در این ابعاد وجود نداشت. این بستر پژوهشی می‌تواند هم به بهبود کیفیت آموزش غیررسمی و هم به بهبود کیفیت آموزش رسمی کمک کند. بسیاری از دوره‌های آموزشی رسمی دانشگاهی اکنون به شیوه ترکیبی ارائه می‌شوند و امکان یادگیری ترکیبی را فراهم می‌آورند. به این ترتیب که در طراحی این دوره‌ها سعی می‌شود از مزایای کلاس‌های حضوری و آموزش الکترونیکی به‌صورت توأمان استفاده شود. به این ترتیب تحلیل داده‌های موکها می‌تواند برنامه‌داری درسی دانشگاه‌ها را نیز بهبود دهد.

امکان دیگری که موکها هم در پیشرفت آن نقش داشته‌اند تشکیل **کلاس معکوس** است.^[۶]

ویژگی‌های خاص موکها

تعاملی بودن دانش
رایگان بودن
عدم اعطای مدرک رسمی
آزاد بودن از نظر تعداد دانشجو
نداشتن محدودیت سنی و مکانی خاص
نبودن تعامل مشخص بین استاد و دانشجو
آزاد بودن دانشجو در خصوص دوره‌ها

موک‌های ایرانی^[۷]

مکتب‌خونه
نیمکت
فرادرس
فرانش
وب یاد
یاد آموز
گوتوکلاس

جستارهای وابسته

- دانشگاه آنلاین
- آموزش الکترونیکی
- آموزش از راه دور
- منابع آموزش آزاد
- کلاس معکوس
- کورسرا
- آکادمی خان
- سیستم ارزیابی عملکرد کلاس

منابع

---

1. Wiley, David. " *The MOOC Misnomer* (<http://opencontent.org/blog/archives/2436>)". July 2012
2. Cheverie, Joan. "MOOCs an Intellectual Property: Ownership and Use Rights" (<https://web.archive.org/web/20130412065834/http://www.educause.edu/blogs/cheverij/moocs-and-intellectual-property-ownership-and-use-rights>). Archived from the original (<http://www.educause.edu/blogs/cheverij/moocs-and-intellectual-property-ownership-and-use-rights>) on 12 April 2013. Retrieved 18 April 2013.
3. David F Carr (20 August 2013). "Udacity hedges on open licensing for MOOCs" (<http://www.informationweek.com/education/online-learning/udacity-hedges-on-open-licensing-for-moo/240160183>). Information Week. Retrieved 21 August 2013.
4. <http://barsam.ir/%D8%B3%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%86%D9%87-%D8%A2%D9%85%D9%88%D8%B2%D8%B4%DB%8C-%D8%A8%D9%87%E2%80%8C-%D8%A2%D9%85%D9%88%D8%B2-%D9%86%D9%87%D8%A7%D8%AF-%D8%A2%D9%85%D9%88%D8%B2%D8%B4%DB%8C/>
5. Videos by Dave Cormier with [اهدایی دانشگاه پرینس ادوارد آپلند](https://www.youtube.com/watch?v=eW3gMGqcZQc#!)، *What is...* (<https://www.youtube.com/watch?v=eW3gMGqcZQc#!>) در یوتیوب، *Success...* (<https://www.youtube.com/watch?v=r>

8avYQ5ZqM0) در یوتیوب Knowledge... (<https://www.youtube.com/watch?v=bWKdhzSAAG0>)
در یوتیوب accessed 6 March 2013

6. کتاب مدیریت کلان داده‌ها در بخش‌های خصوصی و عمومی - تألیف دکتر بابک سهرابی و حمیده ایرج - انتشارات سمت (<http://samt.ac.ir/index.aspx?siteid=1&fkeyid=&siteid=1&pageid=200&p=,3,&showitem=11205>)

7. «:موک در ایران | .: محسن سمسارپور» ([http://mohsensemsarpour.ir/site/%d8%a2%d9%85%d9%88%d8%ae%d8%aa%d9%86-%d8%af%d8%b1-%d9%85%da%a9%d8%aa%d8%a8-%d9%85%d9%88%da%a9/](http://mohsensemsarpour.ir/site/%d8%a2%d9%85%d9%88%d8%ae%d8%aa%d9%86-%d8%af%d8%b1-%d9%85%da%a9%d8%aa%d8%a8-%d9%85%d9%88%da%a9/,%20http://mohsensemsarpour.ir/site/%d8%a2%d9%85%d9%88%d8%ae%d8%aa%d9%86-%d8%af%d8%b1-%d9%85%da%a9%d8%aa%d8%a8-%d9%85%d9%88%da%a9/)).

mohsensemsarpour.ir. ۲۰۱۷-۰۲-۲۶ دریافت شده در ۲۰۲۲-۰۶-۰۳.

Lewinm, Tamar (فوریه ۲۰۱۳). "universities Abroad Join Partnerships on the web (<http://www.nytimes.com/2013/02/21/education/universities-abroad-join-mooc-course-projects.html>)" New York Times. Retrieved 6 march 2013

Khe Foon Hew ,Wing Sum Cheung 2014

"Students' and instructors' use of massive open online courses (MOOCs):

Motivations and challenges" See

discussions, stats, and author profiles for this publication at:

mShrivastava & Guiney,2014 -10

پیوند به بیرون

-
- Report and literature review from UK Government Department for Business Innovation and Skills (BIS) "The maturing of the MOOC: literature review of massive open online courses & other forms of online distance learning"
<https://www.gov.uk/government/publications/massive-open-online-courses-and-online-distance-learning-review>
  - MOOC pedagogy: the challenges of developing for Coursera" (<http://newsletter.alt.ac.uk/2011/02/08/mooc-pedagogy-the-challenges-of-developing-for-coursera>)
  - Babson Survey Research Group: National reports on growth of online learning in US Higher Education" (https://web.archive.org/web/20121225174556/http://sloanconsortium.org/publications/survey/going_distance_2011)
  - A. McAuley, B. Stewart, G. Siemens and D. Cormier, *The MOOC Model for Digital Practice* (http://davecormier.com/edblog/wp-content/uploads/MOOC_Final.pdf) (2010)
  - Kaplan Andreas M. , Haenlein Michael (2016) Higher education and the digital revolution: ,About MOOCs, SPOCs, social media, and the Cookie Monster, Business Horizons
  - Daniel, John (2012) Making sense of MOOCs: musings in a maze of myth, paradox and possibility, Research paper presented as a fellow of the Korea National Open University, retrieved 13 October 2012 from
<https://web.archive.org/web/20160810110243/http://sirjohn.ca/wordpress/wp-content/uploads/2012/08/120925MOOCspaper2.pdf>
  - D. Levy, *Lessons Learned from Participating in a Connectivist Massive Online Open Course (MOOC)* (https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=explorer&chrome=true&srcid=0B5ppG_u6)

D8hFOWE2YTY1NWMtNzM3Ny00MGQ0LWE2NzMtYzMzYjM0NmZkZjc5&hl=en&authkey=CM (OUnb8C), (2011

Rees, Jonathan [The MOOC Racket](http://www.slate.com/articles/technology/future_tense/2013/07/moocs_could_be_disastrous_for_students_and_professors.html) (http://www.slate.com/articles/technology/future_tense/2013/07/moocs_could_be_disastrous_for_students_and_professors.html), Slate, 25 July 2013.

UNLOCKING the GATES: How and Why Leading Universities Are Opening Up Access To Their Courses; Taylor Walsh, Princeton University Press, 2011. ISBN 978-0-691-14874-8

Stephen Carson and Jan Philipp Schmidt. [The Massive Open Online Professor](http://www.academicmatters.ca/2012/05/the-massive-open-online-professor/) (<http://www.academicmatters.ca/2012/05/the-massive-open-online-professor/>). Academic Matters: The Journal of Higher Education, May 2012.

BBC interviews Jimmy Wales on MOOCs (<http://www.bbc.co.uk/news/business-22160988>), ۱ مه ۲۰۱۳

Shannon Bohle. [Librarians and the Era of the MOOC](http://www.scilogsg.com/scientific_and_medical_libraries/librarians-and-the-era-of-the-mooc/) (http://www.scilogsg.com/scientific_and_medical_libraries/librarians-and-the-era-of-the-mooc/). Nature.com, 9 May 2013.

[A Comprehensive List of MOOC Providers](http://www.technoduet.com/a-comprehensive-list-of-mooc-massive-open-online-courses-providers) (<http://www.technoduet.com/a-comprehensive-list-of-mooc-massive-open-online-courses-providers>)

Books are MOOCs, Too (<http://www.insidehighered.com/views/2013/08/02/let-us-count-ways-books-and-moocs-are-alike-essay>), Bernard Fryshman, Inside Higher Education, 2 August 2013.

<http://web.archive.org/web/20140131100613/http://ciputra-uceo.com> بايگانی شده (<http://web.archive.org/web/20140131100613/http://ciputra-uceo.com> Wayback Machine, First در ۳۱ ژانويه ۲۰۱۴ توسط ۲۰۱۳ اوت MOOC in Indonesia, ۲۴

Interview with Kyle Courtney - Copyright Advisor for Harvard and HarvardX (22:50) (<http://degreeoffreedom.org/interview-kyle-courtney-copyright-advisor-harvard-harvardx/>), podcast, Degree of Freedom blog, interview by Jonathan Haber

MOOC-less in Africa (<https://web.archive.org/web/20140326185326/http://openuct.uct.ac.za/blog/mooc-less-africa>) by OpenUCT's (<https://web.archive.org/web/20131112132806/http://www.openuct.uct.ac.za/>) Professor Laura Czerniewicz & Uvania Naidoo

(<https://soundcloud.com/theeconomist/moocs-the-fall-of-the-ivory>) [1]

MOOC List (<http://www.mooc-list.com/>), A complete list of Massive Open Online Courses offered by the best universities and entities

برگرفته از «https://fa.wikipedia.org/w/index.php?&oldid=34849880&title=دوره_آزاد_انبوه_برخط»

آخرین ویرایش ۱ ماه پیش توسط Fa.zabihi74 انجام شده

ویکی‌پدیا
